

Balil, com a estudiós, analitzava el cant i la interpretació d'havaneres en diferents llocs. De Begur, deia que l'havanera que s'hi cantava era «molt més eixuta, una mica més sentimental, més forta», i de la de Calella, que tenia «més ritme d'havanera suau». El seu treball li va valer el reconeixement d'un dels premis 2x4 de la Fundació Ernest Morató el 2023.

Mig segle de Peix Fregit | El grup palafrugellenc d'havaneres Peix Fregit acaba de fer cinquanta anys de trajectòria. La seva creació deriva de les primeres edicions de la Cantada d'Havaneres de Calella de Palafrugell. Van ser convidats a participar-hi el 1972 i van començar a oferir cantades esporàdiques, amb Maria Cervera, Josep Bastons i Manel Iglesias com a integrants. Des de llavors, han participat sempre en la cantada de Calella. El nom del grup està estretament lligat a la història de la vila de Palafrugell, concretament a la definició que li va donar un poema anònim del segle XVII: «Palafrugell, peix fregit i julioles [dites *julivies* al municipi] a la brasa...».

Actualment, el grup està format per Norbert Torrecillas, Pere Molina i Jordi Tormo i, al llarg dels cinquanta anys, hi han passat també altres intèrprets significatius del gènere, com ara Pere Bahí, Pere Savalls, Josep Cruañas i Pep Nadal (actualment, en el grup Port Bo). Josep Bastons (1927-2023), l'ànima del grup durant dècades, es va retirar el 2007. El seu repertori inclou havaneres, valsos mariners, sardanes i cançó marinera i de taverna. Després del Port Bo, que ja ha fet cinquanta-vuit anys, el Peix Fregit és el segon grup més antic del Baix Empordà.

LA CERDANYA

Text i foto > SANDRA ADAM AUGER

La indispensable Cadi-Pedraforca
L'any 2006 va néixer la revista *Cadi-Pedraforca* amb la voluntat de deixar testimoni escrit i gràfic dels oficis, els costums i el tarannà dels habitants de l'Alt Urgell, la Cerdanya i el Berguedà.

Dinou anys més tard i trenta-vuit números després, Guillem Lluch, director de la publicació, l'ha convertit en una

>> Alguns exemplars de la revista Cadi-Pedraforca.

eina de referència. Es tracta d'una revista semestral que en cada edició posa el focus en la divulgació d'un tema, que pot anar des de l'antropologia fins a la història, tot passant per tradicions locals, cultura, vida quotidiana o, fins i tot, la premsa groga.

Els protagonistes de les històries són la gent que habita aquestes comarques, i a partir del seu testimoni oral i la documentació que han conservat generació rere generació, construeixen la microhistòria d'aquest racó del Pirineu. Més de trenta col·laboradors són els encarregats de recollir la memòria oral i els documents inèdits que es conservaran entre les pàgines del que avui ja és una font de consulta indispensable.

Parlem cerdà! | *Padella, potó, tartallotja, fumaterri, carrota, tampis o tartabori* són algunes de les paraules amb les quals hem crescut els cerdans.

Cada cop és més estrany sentir-les, ja que anem perdent la darrera generació que les utilitzava en el seu dia a dia.

El Grup de Recerca de Cerdanya ha iniciat una campanya per difondre el parlar de Cerdanya a través d'unes samarretes que recullen alguns d'aquests mots. Al pit, una paraula amb la definició i les variants dialectals; a l'esquena, una llista de mots representatius d'aquest parlar, en què trobem gal·licismes i mots de procedència occitana.

Aquesta campanya salvarà el parlar de Cerdanya? Probablement no, però permetrà que els habitants de la comarca que no els coneixen s'hi familiaritzin i augmentin el seu sentiment de pertinença.

Més enllà del producte de consum o de l'aspecte folklòric que li puguem donar, aquesta iniciativa ens vincula directament a la nostra identitat cultural i a la nostra manera de viure i veure el món, però també ens convida a fer ús d'un patrimoni immaterial d'un valor incalculable com és el parlar de Cerdanya.

LA GARROTXA

Text > JOAN SALA

La variant, aquest any | En una visita a la Vall d'en Bas, la consellera de Territori, Sílvia Paneque, va assegurar que la Generalitat trauria diners d'on fos per tirar endavant el projecte de la variant d'Olot i les Preses aquest mateix any. La consellera assegura que des del Govern

>> Vista de la muntanya de Sant Valentí de la Pinya, per on ha de passar el túnel de la variant d'Olot i les Preses. (Foto: QUIM ROCA MALLARACH)

estan compromesos a fer-ho realitat, tot i que estan en una pròrroga pressupostària, però disposen de prou recursos per donar resposta a un deute històric que la Generalitat ha tingut amb la Garrotxa quant a la construcció d'aquesta variant.

Inversions en aigua a Mieres | L'Ajuntament de Mieres té previst substituir una canonada de fibrociment, posar comptadors digitals a tota la població i construir un dipòsit pluvial de cent deu metres cúbics a la zona del pavelló, cosa que significa que bona part dels set-cents mil euros de pressupost aniran a inversions relacionades amb temes d'aigua. També tenen previstes partides per als dipòsits d'aigua i els camions cisterna, així com altres millores a la xarxa d'aigua, gràcies a unes subvencions de l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA). Tenen previst, durant aquest any 2025, poder fer millores en l'enllumenat i tenir acabades aviat les obres a la llar d'infants, que s'ajusten a les propostes guanyadores dels pressupostos participatius. Un municipi amb una gran activitat.

Pla d'usos del nucli antic d'Olot | L'Ajuntament d'Olot ha aprovat inicialment el Pla Especial Urbanístic d'Usos i Activitats al Nucli Antic, que estableix els criteris per ordenar-hi l'activitat econòmica dins l'àmbit del Pla Integral d'Accions de Millora (PIAM). Aquests plans inclouen bona part del teixit econòmic del centre històric i tenen com a objectiu preservar-hi la diversitat d'activitats com era habitual en èpoques passades, alhora que s'hi mantingui la convivència veïnal. Així mateix, també s'hi preveu la millora dels carrers i places com a zones d'expressió social i cultural. S'ha habilitat un Punt d'Atenció i Acompanyament, en el qual qualsevol persona interessada podrà resoldre dubtes o rebre assessorament sobre el pla d'usos.

Accessibilitat als museus d'Olot | No fa gaire temps, l'Ajuntament d'Olot va aprovar el Pla d'Accessibilitat dels museus de la ciutat. La directora dels museus manifesta que els elements que s'hi avaluen són diversos, des d'aparcaments accessibles, àrees de pas, accessos, rampes, escales, lavabos, obertures de passos, il·luminació, acústica, mobiliari, museografia...

També els elements comunicatius, com ara plafons, el web o els audiovisuals. La capital garrotxina és pionera a implementar un pla d'aquest tipus i a emprendre accions de millora en aquest àmbit, ja que sembla que només el Museu del Joguet de Figueres està al mateix nivell, en l'àmbit gironí. Des dels museus d'Olot fa vuit anys que treballen amb experts en la matèria per millorar els tres museus de la ciutat.

EL GIRONÈS

Text i foto > **DANI VIVERN**

Silenci | El Centre d'Art Contemporani de Girona, el Bòlit, canviarà de direcció. Ingrid Guardiola, que fins fa unes setmanes dirigia l'entitat, ha dit que prou. Que plega. En el seu llibre *La servitud dels protocols*, Guardiola trenca el silenci en què es refugien molts responsables d'entitats públiques i carrega contra l'allau de normatives que entrebanquen la professionalitat, el mèrit i la feina ben feta. Sembla que ho ha viscut en carn pròpia, i ha actuat en conseqüència.

Un altre silenci, molt més punyent, ha estat tractat a l'exposició «Veus silenciades», en homenatge a tots els periodistes morts a Gaza. S'ha pogut veure fins a mitjan maig a la Facultat de Lletres de la Universitat de Girona. La reflexió que n'han fet els organitzadors és la perillositat amb què la premsa lliure ha de conviure en alguns moments, i alhora la necessitat que la informació «no es converteixi en propaganda».

I encara un altre silenci que es volia imposar ha tingut com a protagonistes les campanes de l'església de Sant Llorenç, a Bescanó, que molestaven alguns veïns. Una consulta popular ha resolt la qüestió: un percentatge majoritari de la gent —el 85 %— ha dit que les campanes continuïn repicant com sempre. I és que (fer) callar no sempre és bo.

Del foc a les brases | Amb cent vuitanta expositors, ponències i xerrades, i la presència de cuiners amb estrella Michelin i de molts altres professionals, el Palau de Fires va bullir d'activitat amb l'XI Fòrum Gastronòmic de Girona. El projecte ALABRASA, l'estrella de l'edició, hi va mostrar les tècniques més elaborades per fer carn i verdura: graelles, sorralles i calaixos per coure espectaculars peces a la brasa van despertar la gana i l'interès dels visitants. Es tractava, com ha dit el coordinador del projecte, Pere Giribets, de fer «formacions i acreditar gent per aixecar el sector».

I és que la gastronomia gironina atreu professionals innovadors, però que tenen presents les arrels i tradicions culinàries de casa. Com a mínim, en teoria. Perquè, a la pràctica, es troben a faltar restaurants amb plats de tota la vida: cigrons, lleties rossejades amb cansalada, verat o sardines a la brasa... Tots estem massa ocupats desxifrant la diferència d'*umami* entre un *tonkatsu* i un *futomaki*, i ja no tenim temps de cuinar com les nostres àvies. Per no tenir, a Girona ciutat ni tan sols tenim un trist restaurant grec...

Mèrits i demèrits | L'escultor Francesc Paco Torres Monsó, creador de les *Lletres toves* instal·lades davant

>> Instal·lacions d'ALABRASA, al Fòrum Gastronòmic de Girona.